

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
БАЊА ЛУКА

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИМЉЕНО:	15. 07. 2016
	958/16

**НАСТАВНО – НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

ПРЕДМЕТ: Извјештај Комисије о урађеном магистарском раду Драгана Купрешанина, под називом *Актуелност Фромовог схватања човјека и друштва*

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука у Бањој Луци, одлуком број: 08/3.880-15/16, од 07.07. 2016. године, именовало је Комисију за оцјену и одбрану магистарског рада под називом *Актуелност Фромовог схватања човјека и друштва*, кандидата Драгана Купрешанина, у сљедећем саставу:

1. Проф. др ПејоЂурашиновић, редовни професор, ужа научна област Посебне социологије, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, предсједник;
2. Проф. др Драгомир Вуковић, ванредни професор, ужа научна област Посебне социологије, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, члан.
3. Проф. др Боро Трамошљанин, ванредни професор, ужа научна област Теоријска социологија, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан;

Прегледом и анализом урађеног магистарског рада Драгана Купрешанина, Комисија подноси Наставно – научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци сљедећи:

ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени урађеног магистарског рада

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Кандидат Драган Купрешанин, рођен је 20.06.1975. године у Градишци. Основну школу је завршио у Кукуљама, општина Србац, а Гимназију 1994. године у Градишци. Уписао је Филозофски факултет у Бањој Луци 2000. године, а дипломирао 2004. године, на

одсјеку журналистика. Након редовног студија, уписао је Постдипломски студиј Савремена социологија на Факултету политичких наука у Бањој Луци, а у оквиру студијског програма социологије.

У периоду од 2005. до 2006. године, у Министарству породице, омладине и спорта, обављао је послове приправника, а након завршеног приправничког стажа и положеног државног испита, у новембру 2006. године, у истом министарству је био запослен на мјесту вишег стручног сарадника за сарадњу са омладинским организацијама и омладинску политику.

Почетком 2007. године, именован је на мјесто Начелника Одјељења за омладину и Европске интеграције, чије је послове обављао све до 2011. године, када је успостављена нова организација министарства. Тренутно у Министарству породице, омладине и спорта обавља послове Вишег стручног сарадника за омладинску политику, а као предсједник или члан комисије, учествовао је у изради већег броја законских и подзаконских аката министарства. У складу са Правилником о систематизацији радних мјеста и описом послова, активно је радио на унапређењу омладинског сектора и стварању бољих услова за живот младих у Републици Српској, са посебним акцентом на омладинско организовање и омладински рад, како на републичком, тако и на локалном нивоу.

Интензивно је пратио и проучавао стање у области омладине, њихово укључивање у међународну сарадњу, као и процесе у вези Споразума о стабилизацији и придруживању те Европских интеграција, у дијелу који се односи на Министарство породице, омладине и спорта. Као члан радне групе, учествовао је и у раду омладинског представничког тијела из Републике Српске, које је интегрисано у Комисију за координацију питања младих Савјета министара, на нивоу Босне и Херцеговине.

УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ МАГИСТАРСКОГ РАДА

Магистарски рад кандидата Драгана Купрешанина, под називом *Актуелност Фромовог схватања човјека и друштва*, садржан је на 207 страница А4 формата, фонт 12, у прореду 1,5. Рад је подјелен на осам дјелова.

У првом дијелу рада, представљена је методологија истраживања, у којој је јасно образложен предмет и научни циљеви истраживања, теоријско – хипотетички оквир, методе рада и научна и друштвена оправданост истраживања. У другом дјелу рада, под називом „Ерих Фром: живот и дјело“, представљена је биографија Ериха Фрома, односно његове врлине и мане, а све је прожето културно – историјским контекстом, овог једног од најзначајнијих мислилаца двадесетог вијека. У трећем дијелу се разматрају теоријски оквири Фромове мисли, са посебним акцентом на психолошку теорију и психологију личности, неопаналитичке теорије и теорију о филозофији човјека. Четврти дио рада је посвећен представљању Франкфуртске школе и критичке теорије, односно њеном оснивању и развоју, као и прегледу многобројних догађања у оквиру рада групе њемачких неомарксистичких филозофа окупљених око Института за друштвена истраживања из Франкфурта на Мајни. Пети дио магистарског рада нуди детаљну анализу схватања човјека и друштва у дјелу Ериха Фрома, односно анализу његових најпознатијих и најтиражнијих дијела, а посебан акценат стављен је на интерпретацију особина личности и друштвеног карактера, анализу Фромових типова религије, питање о менталном здрављу, анатомију људске деструктивности, Фромов приступ феномену слободе, те разматрање

међусобних односа и основних начела Гаје Петровића и Ериха Фрома. У шестом дијелу рада су изложени основни елементи научног доприноса Ериха Фрома у свијету и код нас, афирмативни и негирајући приступ Фромовом дјелу, односно актуелност Фромових дјела у бившој Југославији. На крају рада су садржани закључак и литература. Закључак је исцрпно изложен на девет страница рада из којег се јасно може сагледати актуелност једног од најпознатијих мислиоца хуманистичке оријентације двадесетог вијека, односно, једног од највећих бораца против све веће дехуманизације друштва. У дијелу литературе је наведено 46 библиографских јединица, које представљају релевантну и углавном расположиву теоријску подлогу на којој је кандидат изводио своју анализу. У истраживању су такође кориштене Магистарска теза и Докторска дисертација, шест садржајних часописа, као и једанаест интернет извора.

Укупан број фуснота је 235, а све су по чикашком, односно хуманистичком стилу писања, уредно и правилно написане у складу са АПА и другим стандардима правила писања научног рада, те у актуелном тексту, нису мјешана два Чикаго стила, односно Хуманистички и Аутор – датум стил.

1.1. Структура магистарског рада

I МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

1. Предметистраживања
2. Научнициљевиистраживања
3. Теоријско-хипотетичкиоквир
4. Методеистраживања
5. Научна и друштвенаоправданостиистраживања

II ЕРИХ ФРОМ: ЖИВОТ И ДЈЕЛО

1. Биографија, врлине и манеЕрихаФрома. Културно - историјскиконтекст

III ТЕОРИЈСКИ ОКВИРИ ФРОМОВЕ МИСЛИ

1. Психолошкетеорија и психологијаличности
2. Неоаналитичкетеорије
3. Филозофијачовјека-човјеккаотемафилозофије

IV ФРАНКФУРТСКА ШКОЛА И КРИТИЧКА ТЕОРИЈА

1. КритичкетеоријадруштваФранкфуртскешколе
  - 1.1. Оснивање и развој
  - 1.2. Ријечисунајмоћнијеоружје
2. Прегледдогађајафранкфуртскегрупемислилаца
  - 2.1. Формулисањеидејетеоријекритике и њенопровођење
  - 2.2. ФормулацијапројектанаконДругогсвјетскограта
  - 2.3. Ствараоцитеоријекритике у другојфази

V СХВАТАЊЕ ЧОВЈЕКА И ДРУШТВА У ДЈЕЛУ ЕРИХА ФРОМА

1. СхватањечовјекапоЕрихуФрому
  - 1.1. БићетекаоБог
  - 1.2. Људскаприрода
  - 1.3. Разликаизмеђучовјека и другихобликаживота
  - 1.4. Љубавкаолијекзаодвојеност
    - 1.4.1. Љубавкаоумијеће
    - 1.4.2. Штајетопотребнозаљубав?

- 1.4.3. Врсте љубави и „практична“ употреба
- 2. Интерпретација особина личности и друштвеног карактера
- 2.1. Интерперсонална одношења
- 2.2. Продуктивна и непродуктивна оријентација и карактер, модуси имања и бивствовања
- 2.3. Вјера као саставни дио карактера
- 2.4. Садистичко-мазохистичка и револуционарна структура
- 3. Анализа Фромових типова религије – рационални ауторитет и употреба моћи
- 3.1. Поимање религије и њено отуђење у учењу Ериха Фрома
- 3.2. Хуманистичка и ауторитарна религија
- 3.3. Недостаци Фромове анализе и класификације религија
- 3.4. Ауторитет и религиозност
- 4. Дали се обмањује мода сментално здрави?
- 4.1. Здраво и болесно друштво
- 4.2. Одговор на процес пропадања и дехуманизације друштва – методе излечења
- 4.3. Хуманистички социјализам као реакција и ревизија Марксовог социјализма
- 5. Анатомија људске деструктивности
- 5.1. Питање људске агресивности
- 5.2. Инстинкти или страсти?
- 5.3. Анализа врста малигне агесије
- 6. Фромов приступ феномену слободе
- 6.1. Бијекство од слободе – механизми бијекства
- 7. Ерих Фром и Гајо Петровић

VI ЕЛЕМЕНТИ НАУЧНОГ ДОПРИНОСА ЕРИХА ФРОМА У СВИЈЕТУ И КОД НАС

- 1. Афирмативни и негирајући приступ Фромовом дјелу
- 2. Ерих Фром и Југословенска култура
- 2.1. Актуелност Фромових дјела у бившој Југославији
- 2.2. Одафирмативног докритичког приступа
- 2.3. Југословенско издање Фрома у XII свесака
- 3. Научни допринос Ериха Фрома – основни елементи
- 3.1. Фромово присуство код нас
- 3.2. Базичне потребе или празнине савременог човјека
- 3.2.1. Манипулација
- 3.2.2. Релативизам
- 3.2.3. Практички или борбено-идеолошки атеизам
- 3.3. Фројдова и Фромоваслика човјека
- 3.4. Морална конфузија и релативизам
- 3.5. Фромованова религија – одговорна Фројдову редукцију

VII ЗАКЉУЧАК

VIII ЛИТЕРАТУРА

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

➤ Предмет истраживања

Обзиром да се формулисање предмета истраживања у основи врши постављањем проблема у облику питања, у уводном дијелу излагања, кандидат констатује, да се детаљном анализом радова Ериха Фрома, јасно може установити, да је трагање за одговором на питање шта је заправо човјек, уствари суштина Фромовог писања и његове актуелности уопште. Он такође истиче, да је Фромов кључни теоријски интерес представљао управо човјек и да о тој теми из различитих перспектива говоре сва његова дјела, а да су иста заједно чинила његову Теорију о људском карактеру. У овом дијелу даљесе наводи, да је питање о томе шта је заправо човјек, једно од темељних и најтежих питања која себи можемо поставити, а да су људска настојања континуирано усмјерена на истраживање властите историје, обичаја и вјеровања. Кандидат наводи, да је ово истраживање актуелности Фромовог схватања човјека и друштва, једно од бројних доприноса томе настојању.

➤ Научни циљеви истраживања

Расправљајући о циљу научног истраживања, истиче се, да истраживање практично представља упоређивање анализа разних теоријских приступа, а с циљем утврђивања актуелности Фромовог схватања човјека и друштва, те узрока и посљедица нашег здравог, односно болесног бивствовања. Наводи се да је специфичност Фромовог излагања у томе, што готово сва његова дјела садрже једно те исто, јединствено језгро и исто питање о човјеку, а разликују се само у приступу или начину на који се оно образлаже. Такође се наводи и то, да је Фром у својим разматрањима објединио различите дисциплине, социологију, филозофију, психологију и психоанализу, а да се све оне у оквиру овог истраживања узимају заједно, јер једино тако дају цјеловиту слику човјека и друштва. У том правцу, кандидат примјењује теоријски приступ и развија одређене инструменте прилагођене емпиријским истраживањима, проучавајући проблематизовану тему на нивоу научне дескрипције, научне класификације и типологије, те на нивоу научног објашњења.

На нивоу научне дескрипције, темељносе описују појмови и дјела Фромове концепције човјека и друштва и његова многобројна посматрања и образложења, на начин да кандидат сваки наведени појам образлаже кроз више дјела у којима их Фром помиње. Узимајући у обзир, да се Фром својим дјелима честовања нараније теме, надопуњује их или указује на неки њихов дотада неспоменути аспект, кандидат у раду посматра Фромове појмове у потпуној ширини и дубини коју им он даје, те их сагледава из више перспектива и тиме омогућава схватање о њиховој међусобној повезаности. Тако се у погледу приступа, индиректно говори о социолошкој, етичкој, политолошкој, психолошкој и психоаналитичкој људској перспективи.

На нивоу научне класификације и типологије, кандидат артикулише већ постојеће, „актуелне“ перспективе Ериха Фрома, које је он сам развио и које су се показале изузетно плодним за приказ једне цјеловите слике човјека, постојећег друштва, али и антиципације

могућег новог друштва. То су перспективе аналитичке социјалне психологије, развијене на тлу психоанализе, а обогачене увидима историјског материјализма, чији је основни циљ, разумјети како су темељни психички нагони и несвјесно мотивисано понашање, плод друштвено-економских односа.

На нивоу научног објашњења, пружају сеаргументи за употребљивост актуелних Фромових схватања човјека и друштва. Истиче се да се утврђивањем узрока наше здраве, односно болесне појавности, дугорочно стварају услови који би развитак човјека сматрали најважнијим циљем друштвених творевина. Кандидат даље наводи, да су истинска слобода и независност и крај свим врстама експлоатацијске власти, а како је и тврдио Фром, основни предуслови да се покрене љубав према животу.

➤ Теоријско – хипотетички оквир

Како је један од основних циљева истраживања представљање актуелности Фромовог схватања човјека и друштва, те утврђивање узрока и последица нашег здравог, односно болесногбивствовања, а кроз обухватање што већег распона Фромових дјела и систематизације Фромове мисли према цјелинама или темама, у проучавању социолошке мисли и актуелности схватања човјека и друштва у дјелу Ериха Фрома, неопходно је развијен теоријско-хипотетички оквир, те се у процесу истраживања полази од генералне и изведених хипотеза. У посматраном раду, кандидат дефинише једну генералну и девет изведених хипотеза. У контексту генералне хипотезе, констатује се, да јеФромова хуманистичка визија друштва утемељена на филозофској антропологији, гдје се остварује персонализација човјека као друштвене јединке. У представљању изведених хипотеза, наводи се да је човјек индивидуално биће одређено друштвом и упућено на другог човјека, да је људска деструктивност израз лошије стране човјековог карактера која се развија, да је савремено друштво нездраво, отуђено, потрошачки оријентисано и лоше утиче на ментално здравље својих припадника, да је љубав спас од одвојености, да је слобода аспект људске природе, да је приклањање слободи здраво, а бијег од слободе је коријен психолошких конфликта, да су људске страсти укоријењене у карактеру и дају смисао постојању и одговоре на људску егзистенцијалну ситуацију, да друштвени карактер има етички и хеуристички значај, а да је најважнији циљ друштва потпуни развитак човјека.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДЕ РАДА

Материјал за израду магистарског рада кандидат је фундаирао проучавањем прикупљене релевантне литературе уз коришћење верификованих научних метода.

Како природа предмета истраживања одређује начин истраживања, а узимајући у обзир чињеницу да се у посматраном предмету ради о теоријском социолошком истраживању, поред употребе, прије свега, методе теоријске анализе, актуелнамултидисциплинарна тематска садржина обрађена је и кроз друге уобичајене аналитичке и синтетичке методе научног истраживања, као што су метода класификације, метода апстракције, метода генерализације, метода индукције и дедукције и компаративна метода.

Примјена метода у магистарском раду је била адекватна, а примјетно је и настојање кандидата за комбинацијом горе наведених метода.

НАУЧНА И ДРУШТВЕНА ОПРАВДАНОСТ ИСТРАЖИВАЊА РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Научну оправданост социолошког истраживања, кандидат заснива на постојању различитих аргумената, као што су јединственост аутора у обједињавању различитих научних дисциплина, артикулација његових већ постојећих перспектива, темељно описивање његових појмова и дјела, те потреба да се темељним проучавањем теорија о човјеку и друштву, у једном мултидисциплинарном садржају, наслијеђе социолошке мисли препозна као актуелно у хеуристичком и експланацијском смислу.

У првом дијелу рада се наводи да је друштвена оправданост истраживања заснована на настојању да се на основу теоријских сазнања о социолошкој мисли и схватању актуелности човјека и друштва у дјелу Ериха Фрома дугорочно стварају услови који би развитак човјека сматрали најважнијим циљем друштвених творевина.

Како је раније у извјештају и наведено, поред Уводног дијела, изложеног у поглављу „Методологија истраживања“, као и Закључног дијела и дијела који се односи на Литературу, магистарски рад Драгана Купрешанина, под називом „Актуелност Фромовог схватања човјека и друштва“, се састоји из пет дијелова и то:

1. Ерих Фром: живот и дјело;
2. Теоријски оквири Фромове мисли;
3. Франкфуртска школа и критичка теорија;
4. Схватање човјека и друштва у дјелу Ериха Фрома;
5. Елементи научног доприноса Ериха Фрома у свијету и код нас.

У овим поглављима магистарског рада, као научној разради теоријског питања, обрађују серадови Ериха Фрома, истакнутог социолога, психоаналитичара, хуманистичког теоретичара, дијагностичара и критичара двадесетог вијека, који је у центар својих интереса поставио човјека. Детаљно и аналитички представљени су темељни појмови Фромове концепције човјека, на начин да се сваки наведени појам објашњава кроз више дјела у којима га Фром обрађује. Узимајући у обзир, да се Фром у својим дјелима често враћа на раније теме, да их допуњава, или указује на неки њихов дотад не споменути аспект, овакав начин интерпретације омогућио је кандидату да Фромове појмове посматра у потпуној ширини коју им он даје, те да их сагледа из више перспектива и тако установи њихову међусобну повезаност.

Схватање човјека и друштва у дјелу Ериха Фрома, кандидат је између осталог представио детаљном анализом историјата франкфуртског круга мислилаца, из које је јасно видљиво да је критичка теорија друштва доживјела неколико коперниканских обрта. Најважнија промјена унутар првобитног пројекта јесте одустајање од пројекта иманентне критике и покушај препознавања структура друштвене рационалности у облицима колективног дјеловања. Изношењем основних елемената критичке теорије друштва Франкфуртске школе, јасно је предочен крај ове историјске авантуре и утапање једне, или друге стране првобитног пројекта, у шире трендове у политичкој теорији. Ипак, како наводи кандидат, неуспјех првобитног пројекта критичке теорије, у научном смислу може бити добар путоказ, али и опомена.

Даљом анализом Фромовог схватања човјека и друштва, у којој се доказује проницљивост, критичност и иновативност Ериха Фрома, те његова хуманистичка оријентација и борба против све веће дехуманизације друштва, оправдава се поставка основне хипотезе рада, да је Фромова хуманистичка визија друштва утемељена на филозофској антропологији, гдје се остварује персонализација човјека као друштвене јединке. Са друге стране, како наводи кандидат, уз помоћ машинерије према којој се друштво односи са идолопоклонством и уз успјешно провођење секуларизације политичких и корпорацијских моћника, створена је архитектура културе смрти и неморала. Ако се и промовише било каква духовност, онда је то неко ново доба, које је такође нека врста перфидног сотонизма. Даље се наводи, да радови Ериха Фрома указују на његов проницљив ум, чија се предвиђања данас потврђују, а да су у том погледу, она данас још занимљивија и провокативнија. Са друге стране, аргументовано су уочене Фромове повремено нејасно артикулисане елаборације и тезе, као што су неразликовање технике и технологије, или критиковање технолошки развијеног друштва и њему припадајуће индустријске производње, при чему се занемарује чињеница да та иста технологија, употребљена на други начин, изван капитализма и у новој регулацији међуљудских односа, може дати сасвим друге резултате којима се не би могла придати дијагноза некрофилије. Уз овакве наводе кандидат додаје и констатацију да Ерих Фром ипак није онај научник у строгом смислу те ријечи.

У наставку рада, анализира се и Фромово тумачење религијских текстова, који се у актуелном раду налазе у оквиру наслова Човјек као Бог и Разматрање Фромове типологије религија. Фромова изворна класификација религија, које се анализира и образлаже, представља користан и релативно успјешан покушај давања психолошког референтног оквира за разумијевање природе религија и њиховог утицаја на психолошко функционисање и понашање људи и група. Наводи се да је она имала и много недостатака, те да је оставила доста простора за измјене и надоградњу. То што Фром не вјерује у Бога, не би морало утицати на природу његове теорије да он сам није дозволио да се тај утицај догоди, што је узроковало да игнорише неке чињенице, посебно оне везане за начине на који религије које је изучавао дефинишу и разумијевају саме себе. Фром не вјерује да постоји Бог и не вјерује да постоји неко ко се с пуним правом може ставити изнад човјека и рећи да је човјек у његовој власти, те тражити да то човјек призна.

У наставку анализе, кандидат поново указује на основни проблем савремене цивилизације, односно на отуђеност човјека од природе, при чему враћање природи, или боље речено враћање природе човјеку, представља кључ рјешења његових проблема. С правом се упозорава, да је један од главних недостатака Фромове теорије, управо ово претјерано наглашавање људских позитивних снага. Када Фром из идолопоклонства и радикалног мистицизма извлачи садржаје које употребљава као фундаменталне доказе за велике хуманистичке визије, тада се с правом поставља питање, да ли су такви докази садржајно оправдани и утемељени. Образлажући схватање човјека и друштва у дјелу Ериха Фрома, под призмом трију базичних потреба савременог човјека (потреба за новом сликом о себи, потреба за новом хијерархијом вредноћа и потреба за новом религијом), кандидат долази до закључка, да Фром излази у сусрет управо тим базичним потребама, те нуди могућности излијечења, што опет доказује тачност наведених хипотеза рада и даје научни допринос истраживања. Као лијек дехуманизоване и понижене слици човјека, Фром нуди нову хуманистичку антропологију, која је проткана оптимизмом. Као лијек моралној конфузији и етичком релативизму, Фром нуди нову хуманистичку етику. Као

лијек општој атеизованости и губитку оријентације, нуди нову хуманистичку религију. Коријени те религије се налазе у самој људској егзистенцији, а тако је широко дефинисана да је прихватљива за сваког човјека у свим околностима. Узимајући у обзир наведене могућности излијечења, кандидат с правом увиђа да су ово уједно и неки од разлога високог уважавања Ериха Фрома у свијету и код нас.

Даље, у раду се обрађује и Анатомија људске деструктивности и изнесе само релевантне мисли и идеје поменутог мислиоца, те потврђује да је Ерих Фром заиста велики хуманиста. Како се истиче, хуманизам Ериха Фрома је као и код многих других, једино и искључиво укоријењен у човјеку. Због тога, тврди кандидат, у његовом поимању човјека, преовладавају психолошко – друштвени елементи, те недостаје права духовна димензија. У погледу вредновања данашње цивилизације, кандидат указује да се данас многи не би сложили са Ерихом Фромом, јер његови реформистички погледи, многе асоцирају на утопију. Међутим, кандидат с правом пита, није ли и утопија саставни дио живота? Очито је да Фром није оптимиста, али анализом његових дјела, кандидат доказује да он не жели бити ни песимиста и да је он сигурно један од најутицајнијих и најважнијих саговорника за данашњу хришћанску етику и један од њезиних најпоузданијих сабораца у борби за човјечност. Посебно се истиче важност Фромовог размишљања о развоју личности, гдје се наводи, да она ипак није потпуно пасивна, да човјек има могућности, простора и снаге да употреби свој ум и да реагује на отуђење и нехумане услове живота.

Кандидат посебно образлаже и Фромово размишљање о улози породице у формирању карактера, о неопходности корјених промјена у друштву високе технологије, о револуционарним идејама и људима. Образлажући Фромове поставке, такође закључује, да је револуционарно хумано, биофилно, активно, преиспитујуће, хеуристичко, дјелатно, заинтересовано и увјек рационално, а рационално је оно што унапређује човјека и живот. Неопходно је учинити својину небитном, како би нестали грамзивост, жеља за стицањем, имањем, профитирањем и господарењем, чиме би се ослободио простор за развијање солидарности, јединства, љубави, радости и животности.

У сваком случају, како истиче кандидат, Фром је свој хуманизам уткао и у теорију о друштвеним карактерима, односима асимилације и социјализације и тиме дао вишеструки допринос науци, повезујући карактерну структуру са друштвеним окружењем и скрећући пажњу на човјекове потенцијале, као и истинску потребу сваког људског бића да их оствари у једном бољем друштву.

ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија сматра, да је кандидат Драган Купрешанин извршио истраживање у складу са одобреном темом и да магистарски рад садржи све битне елементе који су потребни за квалитетно теоријско истраживање. Поред самосталности кандидата, у раду је дошла до изражаја и његова оспособљеност за критичку анализу литературе, те владање методологијом социолошких истраживања.

Комисија сматра да је тема магистарског рада логички досљедно обрађена, а исти је допринос науци, јер проширује и усмјерава актуелност постојећих сазнања и визију Ериха Фрома у погледу дефинисања узрока и посљедица нашег здравог, односно болесног бивствовања. Рад је написан јасним и прецизним језиком, а у њему се истиче језгровитост, складност и јединство дјелова, правилно навођење примјера и расуђивање.

На основу претходно наведених констатација и оцјена, као и чињенице да је кандидат обрадио тему која је у потпуности валидна за истраживање магистарског рада, Комисија за оцјену и одбрану магистарског рада

Предлаже

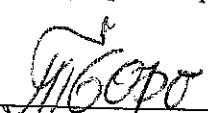
Наставно – научном вијећу Факултета политичких наука у Бањој Луци, да Драгану Купрешанину одобри јавну одбрану магистарског рада из области социолошких наука, на тему Актуелност Фромовог схватања човјека и друштва.

Бања Лука, 11.07.2016. године.

КОМИСИЈА

/Проф. др Пејо Бурашиновић, предсједник/

/Проф. др Драгомир Вуковић, члан/

/Проф. др Боро Трамошљанин, члан/